

BIBLICKÉ ZAMYŠLENÍ KE SVATODUŠNÍM SVÁTKŮM

„Když apoštolové v Jeruzalémě uslyšeli, že v Samařsku přijali Boží slovo, poslali k nim Petra a Jana. Oni tam přišli a modlili se za ně, aby také jim byl dán Duch svatý, neboť ještě na nikoho z nich neseštopil; byli jen pokřtěni ve jméno Pána Ježíše. Petr a Jan tedy na ně vložili ruce a oni přijali Ducha svatého.“

Sk 8,14–16

Sestry a bratři,

pozdravuji Vás v čase před svatodušními svátky, které zaměřují naši pozornost k tajemství Ducha svatého a jeho působení. Janovo evangelium nám podává svědectví o tom, že Ježíš slíbil svým učedníkům dar Ducha (J 14,16; 14,26; 15,26; 16,7). A kniha Skutky apoštolů je dokladem toho, že tento Ježíšův slib se skutečně naplnil. Duch byl seslán na apoštoly, učedníky a učednice, na celou církev (Sk 2) a apoštolové jednali pod jeho vedením a v jeho síle.

V 8. kapitole knihy Skutků apoštolů je řečeno, že také Samařané začali přijímat Boží slovo, zvěstování a svědectví o Ježíši Kristu. Samařané byli odděleni od Židů a tvořili zvláštní náboženskou skupinu. Z novozákonních zpráv víme, že Samařané Ježíše za jeho pozemského života nepřijímali, když jejich územím procházel (L 9,53). Až na výjimky, kterou byla samařská žena u Jákobovy studny (J 4,6nn) nebo vděčný uzdravený – jeden z deseti malomocných (L 17,16). A nyní se apoštolové a církev v Jeruzalémě doslechli, že Samařané přijímali kázání o Ježíšovi, byli otevřeni zvěsti o spáse a přijali křest v jeho jménu. Evangelium se tak začalo šířit z Jeruzaléma, z Judska přes Samaří do celého světa. Ale zde v 8. kapitole Skutků je sdělena určitá zvláštnost. Totiž Samařané byli pokřtěni, ale neměli Ducha. To je opravdu podivné, protože křest a dar Ducha spolu úzce souvisí. Víra, obrácení, křest a dar Ducha svatého patří k sobě (Sk 2,38). Křesťané, kteří přijali křest, by měli mít dar Ducha a ten by se měl skrze ně projevat. Ale nemusí to tak být. Ukazuje se to na lhostejném vztahu k víře a k církvi u těch, kteří byli sice pokřtěni, ale aktivně vírou nežijí. Kolik lidí v minulosti bylo pokřtěných například v naší církvi, ale křtem to skončilo! Zvláště mě mrzí, když slyším, jak někteří lidé – a to třeba i ti, kteří zaujímají významné místo ve společnosti – řeknou veřejně: „Byl jsem pokřtěn v Církvi československé husitské, ale nehlásím se k žádné církvi.“ Nebo: „Přijal jsem křest jako dítě v církvi husitské, ale jsem nevěřící.“ Dnes se znovu zdůrazňuje význam křtu v jeho jedinečnosti i ekumenickém pojetí, ale to, co je důležité, je Duch, působení Ducha, obnova a život z Ducha svatého. Karel Farský hovořil o křtu jako o svátosti „první duchovní obrody“. Po ní musí následovat další kroky na duchovní cestě. Po znovuzrození ve křtu má následovat duchovní růst. Pokřtěný křesťan bez Ducha – to je málo. „Nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vejít do Božího království“ (J 3,5).

Podle svědectví Skutků apoštolů byl na učedníky opravdu seslán Duch svatý. Ale přesto ho nemají ve své moci a ve svém vlastnictví. Církev a její služebníci nemohou s Duchem disponovat, jako by jim patřil. Vidíme, že apoštolové se modlili za působení Ducha a jeho blízkost. Modlitba předchází gesto vzkládání rukou. „Modlili se za ně (za Samařany), aby také jim byl dán Duch svatý.“

Modlitby za Ducha svatého jsou pokorné prosby za tento dar, kterým člověk nedisponuje a nevlastní ho. Celá církev se stále modlí za dary Ducha a také každý jednotlivý křesťan má prosit Boha o toto duchovní obdarování. Velké osobnosti mystiků toužily po světle a přítomnosti Ducha ve svém životě. Jejich modlitby jsou plné barvitých obrazů a přirovnání, kterými chtěly vyjádřit těžko popsatelné duchovní skutečnosti. Nejen tyto mimořádné osobnosti, ale každý křesťan má mít touhu srdce po Božím Duchu. Modlitba otvírá dveře našeho srdce, aby do něho mohl vstoupit Duch Boží a působit v něm.

Petr a Jan se modlili a pak vložili na Samařany ruce. Vzkládání rukou je gesto, které se užívá při žehnání dětí i nemocných, při biřmování i při kněžském svěcení, uvedení do jáhenské i biskupské služby. Toto starobylé náboženské gesto vyjadřuje vzkládáním rukou ze shora, že Boží obdarování přichází shůry. Současně se jedná o dotek konkrétního člověka. Duch se nevznáší kdesi mimo a daleko od nás, ale dotýká se konkrétního člověka a jeho života. Praxe v první církvi byla taková, že vzkládali ruce společně apoštolové, starší, učitelé a proroci (Sk 6,6; Sk 13,3; 1 Tm 4,14). I zde je doklad, že vzkládali ruce apoštolové dva – Petr a Jan. Tento charakter společného vzkládání rukou je vyjádřen v obřadech Církve československé husitské. Svátost koná nikoli jednotlivec, ale společenství jako Boží církev a při kněžském svěcení, jáhenském svěcení i biskupské ordinaci vzkládají společně ruce duchovní i laici. Ale toto gesto – dotek konkrétního člověka – je provázeno pokornou a stálou modlitbou. Modlitba předchází vzkládání rukou a následuje po něm jako stálá prosba o Boží milost.

Svatodušní svátky jsou příležitostí k přemýšlení a meditaci o Božím Duchu podle biblického svědectví. A to nejenom nad základním textem 2. kapitoly knihy Skutky apoštolů, ale i nad svědectvím na dalších místech v Bibli. Celá Bible od začátku (Gn 1,2) až do konce (Zj 22,17) je prostoupena svědectvím o Duchu. Je tomu tak i v Knize žalmů. Duch proniká vším a člověk se nemůže před ním skrýt. „Kam odejdu před tvým duchem, kam uprchnu před tvou tváří?“ (Ž 139,7). Duch obnovuje a tvoří nové. „Sesíláš-li svého ducha, jsou stvořeni znovu, a tak obnovuješ tvářnost země“ (Ž 104,30). Duch nás vede přímou a rovnou cestou. „Kéž mě tvůj duch vede po rovné zemi“ (Ž 143,10). Kniha žalmů i celé Písmo dosvědčuje mnohotvárnost působení životodárného Božího Ducha. Ať ty, kteří přijímají svátosti a pověření ke službě v Církvi československé husitské, provází náš zájem a naše stálé modlitby. Jako provázely Samařany v případě apoštolů Petra a Jana. Ať Bůh vede a stále znovu obnovuje církev svým Duchem života.

Květen L.P. 2014

Tomáš Butta
patriarcha Církve československé husitské